

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ №5

София, 12 март 1998 г.

(обн., ДВ, бр. 30 от 17 март 1998 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Живко Сталев

Членове: Асен Манов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Неделчо Беров

Димитър Гочев

Стефанка Стоянова

Тодор Тодоров

Георги Марков

Маргарита Златарева

при участието на секретар-протоколита Енита Еникова разгледа в закрито заседание на 12 март 1998 г. конституционно дело №2/1998 г., докладвано от съдията Георги Марков.

Делото е образувано на 15.01.1998 г. по искане на 50 народни представители от XXXVIII Народно събрание на Република България за установяване на противоконституционността на следните разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за нотариусите (ЗИДЗН) - ДВ, бр.123/1997 г.:

- §1, §2, §5, §9 и §14;

- §19 в частта, с която са създадени нови ал.4 и 5 в §5 от преходните разпоредби на Закона за нотариусите и нотариалната дейност (ЗННД);

- §20 в частта относно изменението на §6 от преходните разпоредби на ЗННД.

С определение от 22 януари 1998 г. искането на групата народни представители е допуснато за разглеждане по същество. Със същото определение като заинтересувани страни по делото са конституирани Народното събрание, министърът на правосъдието и правната евроинтеграция, главният прокурор, Върховният касационен съд, Висшият адвокатски съвет и Съветът на нотариусите.

В изпълнение на предоставената им възможност писмено становище по искането са изразили Народното събрание, министърът на правосъдието и правната евроинтеграция, главният прокурор, Висшият адвокатски съвет и Съветът на нотариусите.

В становищата на Народното събрание, министъра на правосъдието и правната евроинтеграция, главния прокурор и Висшия адвокатски съвет се пледира за отхвърляне на искането като неоснователно. Сочи се, че атакуваните разпоредби от ЗИДЗН са приети в съответствие с чл. 6, чл. 88, ал. 1 и останалите разпоредби на Конституцията.

Съветът на нотариусите подкрепя искането относно §19 и §20 ЗИДЗН и поддържа, че са нарушени принципите на правовата държава - чл. 4, ал. 1 от Конституцията, тъй като с обратна дата са отнети придобита професионална правоспособност и граждански права, които са неотменими - чл. 57, ал. 1 от основния закон, във връзка с чл. 48, ал. 3 от същия.

Конституционният съд след преценка на доводите, изтъкнати в искането и становищата на заинтересуваните страни, и представените по делото писмени доказателства, приема следното:

По §1, §2, §5, §9 и §14 ЗИДЗН

Искателите твърдят, че атакуваните разпоредби са предложени и приети след гласуване на законопроекта на първо четене и са в противоречие с философията, идеите и принципите му. Приемането им по този начин нарушава Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС), а оттам и чл.73 от Конституцията.

Преценката за конституционносъобразност на въпросните текстове от ЗИДЗН съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията може да бъде дадена единствено с оглед на това, дали са нарушени конституционни разпоредби, а не други нормативни актове, въвеждащи допълнителни изисквания и процедури (Решение №3/1991 г. по к.д. №17/91 г.).

ЗИДЗН е приет с две гласувания, извършени на две отделни заседания, което е в пълно съответствие с изискванията на чл. 88, ал. 1, изр.първо от Конституцията. Евентуалното нарушаване на процедурни правила, непредвидени в Конституцията, а в ПОДНС, не водят до нейното нарушаване. Обстоятелството, че самият ПОДНС подлежи на контрол за конституционносъобразност, показва, че неспазването му не може да бъде приравнено с нарушаване на Конституцията (Определение №2 от 2 юли 1992 г. по к.д. №13/92 г.; Решение №4/95 г. по к.д. №2/95 г.).

С оглед на изложеното §1, §2, §5, §9 и §14 ЗИДЗН не са противоконституционни.

По §19 ЗИДЗН, в частта, с която са създадени нови ал. 4 и 5 в §5 от преходните разпоредби на ЗННД

С въпросната разпоредба се създават нови ал. 4 и 5 в §5 от преходните разпоредби на ЗННД. Те предвиждат въз основа на резултатите на първия конкурс да се проведе общо събрание на Нотариалната камара и избор на нейните органи, което се свиква от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция. Според искателите така се отменя състоялото се на

07.04.1997 г. общо събрание на нотариусите, конституирането на Нотариалната камара, изборът на ръководни органи, уставът, който е приет, и въобще всички действия, които са извършени в изпълнение на ЗННД. Това според тях е в противоречие с принципите на правовата държава и правото на гражданите свободно да се сдружават - чл. 44, ал. 2 от Конституцията.

Следва да се има предвид, че органите на Нотариалната камара, избрани по реда на неотменения §5, ал. 2, т. 2 от преходните разпоредби на ЗННД, изпълняват функциите си до провеждането на общото събрание съгласно новата ал. 5 на същата разпоредба. Това следва изрично от новосъздадената ал. 6 в §5 от преходните разпоредби на ЗННД, която не е атакувана пред Конституционния съд. Ето защо е невярно твърдението, че се отменят състоялото се вече първо общо събрание на нотариусите, приетият устав на Нотариалната камара, изборът на Съвета на нотариусите и пр. Следователно няма нарушение на чл. 4, ал. 1 и чл. 44, ал. 2 от Конституцията. Първото общо събрание на Нотариалната камара по §5, ал. 5 от преходните разпоредби на ЗННД всъщност ще е "първо" след провеждането на първия конкурс за нотариуси. Дотогава избраните органи на Нотариалната камара остават легитимни и изпълняват функциите си.

С оглед на изложеното §19 ЗИДЗН в частта, с която са създадени нови ал. 4 и 5 в §5 от преходните разпоредби на ЗННД, не е противоконституционен.

По §20 ЗИДЗН в частта относно изменението на §6 от преходните разпоредби на ЗННД

С §20 ЗИДЗН практически се отменя първоначалната редакция на §6 от преходните разпоредби на ЗННД. Според нея лицата по §3, които до влизане в сила на закона са изпълнявали нотариални функции в продължение на една година и отговарят на изискванията на чл. 8, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5, 6 и 7, могат да придобият правоспособност на нотариус без конкурс в района, в който са изпълнявали нотариални функции, ако в едномесечен

срок от влизането на закона в сила подадат заявление и документи по чл. 11. Министърът на правосъдието и правната евроинтеграция издава заповед за вписване, като тя се обявява на видно място в сградата на министерството и се вписва в регистъра на Нотариалната камара, след което кандидатът полага клетва пред Съвета на нотариусите.

Независимо от обстоятелството, че министърът на правосъдието, респ. министърът на правосъдието и правната евроинтеграция е издал 110 заповеди въз основа на посочената отменена разпоредба, подалите за това заявление лица не са станали нотариуси по смисъла на чл. 2 ЗННД. Това е така, тъй като тези заповеди не са вписани в регистъра на Нотариалната камара - чл. 14 ЗННД, а адресатите им не са положили клетва пред Съвета на нотариусите - чл. 15 ЗННД. Така фактическият състав за придобиване на правоспособност на нотариус, предвиден в глава втора, раздел I ЗННД, не е завършен и затова няма реално придобита функция на нотариус по смисъла на този закон. Вписването в регистъра на Нотариалната камара има конститутивно действие и е задължително изискване за придобиване на правоспособност на нотариус съгласно изричната разпоредба на чл. 8, ал. 1, т. 8 ЗННД.

Наред с това според §3 от преходните разпоредби на ЗННД отпреди изменението (ДВ, бр.123/97 г.) упражняването на функции на нотариус по ЗННД следва да стане една година след влизане на закона в сила. (След изменението срокът е 01.03.1998 г.) Преди настъпване на срока за реално упражняване на въпросната правоспособност законодателят е преуредил начина за получаването ѝ. В рамките на своята компетентност законодателният орган е решил да се проведе конкурс, в който да участват и лицата, които са заварени от ЗННД и са изпълнявали нотариални функции към този момент. Това законодателно решение е в съответствие с принципите на правовата държава, равенството на гражданите и свободен избор на професия - чл. 4, ал. 1, чл. 6 и чл. 48, ал. 3 от Конституцията.

Ето защо §20 в частта относно изменението на §6 от преходните разпоредби на ЗННД не е противоконституционен.

Конституционният съд констатира, че преди да се произнесе с решение по съществото на делото е приет Закон за изменение и допълнение на Закона за нотариусите и нотариалната дейност (ДВ, бр.24/98 г.), с който са извършени изменения в §5, ал. 5 и в §6 от преходните разпоредби на същия. Тези изменения не променят същността и съдържанието на въпросните разпоредби в редакцията им, създадена с §19 и §20 ЗИДЗН (ДВ, бр.123/97 г.). С оглед на това настоящото конституционно дело не е загубило своя предмет и съдът следва да се произнесе с решение по същество.

По изложените съображения на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на 50 народни представители от XXXVIII Народно събрание за обявяване противоконституционността на следните разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за нотариусите (ДВ, бр.123/97 г.): §1, §2, §5, §9, §14, §19 в частта, с която се създават нови ал. 4 и 5 в §5 от преходните разпоредби на Закона за нотариусите и нотариалната дейност и § 20 в частта, относно изменението на §6 от преходните разпоредби на Закона за нотариусите и нотариалната дейност.

Председател: Живко Сталев